

ข้อเขียนและรายงานการวิจัยที่เก็บข้อ

ข้อเขียนและรายงานการวิจัยภายในประเทศ

กรมสามัญศึกษาได้รายงานการวิจัยสาขา เหตุที่เด็กไม่ได้เข้าสอบในโรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดกาญจนบุรี ๒๕๐๗ - ๒๕๐๘^๑ โดยได้กล่าวถึงข้อมูลอันเป็นพื้นฐานทั่วไป สำหรับการพิจารณาสาเหตุที่นักเรียนไม่ได้เข้าสอบ และข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่มักเรียนไม่ได้ เข้าสอบไว้ดังนี้คือ

๑. ข้อมูลอันเป็นพื้นฐานทั่วไปสำหรับการพิจารณา เหตุที่นักเรียนไม่ได้เข้าสอบ

๑.๑ อาชีพของผู้ปกครอง อาชีพหลักของผู้ปกครองนักเรียนที่แบ่งกลุ่มตัวอย่าง เรียงจากมากไปหาน้อยได้แก่ ทำไร่ ทำนา รับจ้าง และอาชีพเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ ซึ่งอาชีพเหล่านี้เป็นอาชีพเพื่อดำรงชีพอยู่เท่านั้น

๑.๒ รายได้และรายจ่ายของครอบครัวตามลักษณะอาชีพ ปรากฏว่าเป็นราย ใ้ประเทศไทยผลิตผลจากไร่นาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเก็บไว้เลี้ยงครอบครัวบ้าง และนำบางส่วนไป ขายเพื่อแลกเปลี่ยนเครื่องอุปโภคบริโภค รายได้ที่เป็นเงินสำหรับใช้จ่ายจึงมีจำกัด ไม่ เพียงพอกับการใช้จ่าย

๑.๓ สภาพครอบครัว รายเฉลี่ยสมาชิกในครอบครัวมีประมาณ ๔ - ๖ คน ครอบครัวขนาดเล็กที่สุดมีสมาชิก ๒ คน และขนาดใหญ่ที่สุดมี ๑๓ คน จำนวนบุตรไทยเฉลี่ย ประมาณครอบครัวละ ๕ - ๗ คน ครอบครัวที่มีบุตรน้อยที่สุดมี ๑ คน และมากที่สุด ๑๑ คน

---

^๑กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการวิจัยสาขา เหตุที่เด็กไม่ได้เข้า สอบในโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดกาญจนบุรี ๒๕๐๗ - ๒๕๐๘, รายงานการวิจัยฉบับที่ ๓, (พระนคร: กุรุสภา, ๒๕๐๘) หน้า ๑๒ - ๒๔.

ส่วนมากแต่ละครอบครัวมีบุตรไปโรงเรียนประมาณ ๒ คน

๒. ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุที่นักเรียนไม่ได้เข้าสอบ

๒.๑ สุขภาพ เด็กที่มีเวลาเรียนพอ แต่ไม่ได้เข้าสอบเนื่องจากการเจ็บป่วย มีประมาณร้อยละ ๒๔.๘๔ จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า โรคที่เด็กเป็นมากที่สุดคือไข้มาลาเรีย

๒.๒ ความยากจนของผู้ปกครอง

๒.๒.๑ อาหารกลางวัน นักเรียนส่วนมากไม่ได้กินอาหารกลางวันหรือ บางครั้งกินบ้าง ไม่ได้กินบ้าง นักเรียนส่วนมากไม่นำอาหารกลางวันไปโรงเรียน และไม่ได้เงินจากผู้ปกครองสำหรับซื้ออาหาร บางคนได้เงินมาจำนวนน้อยไม่พอซื้อกิน

๒.๒.๒ เครื่องนุ่งห่ม ผู้ปกครองส่วนมากยากจนไม่มีเงินพอจะซื้อเสื้อผ้าให้เด็กใส่ไปโรงเรียนได้เพียงพอ ส่วนมากนักเรียนในกลุ่มนี้ไม่ว่าหญิงหรือชายมีเสื้อผ้าใส่ไปโรงเรียนเพียงชุดเดียว นอกจากนี้บางคนไม่มีเสื้อผ้าสำรองไว้เปลี่ยนเมื่อมาถึงบ้าน

๒.๒.๓ การขาดแคลนเครื่องเล่นเรียน นักเรียนในกลุ่มนี้ส่วนมากขาดเครื่องเล่นเรียน เช่น หนังสือเรียน สมุด ดินสอ

๒.๓ การใช้แรงงานเด็ก เด็กช่วยเหลือผู้ปกครองทุกวันหรือแทบทุกวัน มีทั้งงานประจำภายในบ้านและงานอาชีพ งานประจำที่สำคัญเรียงตามลำดับคือ งานเลี้ยงวัว ตักน้ำ ทำความสะอาด หุงข้าว งานอาชีพที่เด็กต้องช่วยผู้ปกครอง ได้แก่ การทำไร่ ทำนา แลถ่าน และตัดไม้ จากความเห็นของผู้ปกครอง แสดงว่าผู้ปกครองส่วนมากไม่ต้องการให้เด็กขาดเรียนมาช่วยทำงาน แต่เท่าที่เป็นจริง เด็กขาดเรียนมากเพราะเหตุนี้

๒.๔ การส่งเสริมการศึกษาเล่าเรียนของบุตรหลาน ผู้ปกครองส่วนมากสนับสนุนการศึกษาของเด็ก แต่ในบางครั้งก็ไม่ทราบว่า จะช่วยเหลืออย่างไร เพราะตนเองไม่รู้หนังสือ จึง เพียงแต่เพื่อนให้ไปโรงเรียนเท่านั้น แต่ครูส่วนมากมีความเห็นว่า ผู้ปกครองเอาใจใส่ต่อการเรียนของเด็กน้อยมาก บางครั้งบึ้งขัดขวางไม่ให้เด็กมาโรงเรียนด้วย

๒.๕ ความไม่อดทนเรียนของนักเรียน ความไม่อดทนเรียนของนักเรียนก็เป็น

สิ่งสำคัญหนึ่งที่ทำให้เด็กไม่มาโรงเรียน ปัญหาที่พบบ่อยก็คือ เด็กเรียนวิชาต่าง ๆ ไม่รู้เรื่อง ส่วนครูมีความเห็นว่าการศึกษาที่เด็กขาดเรียนนั้นเป็นความบกพร่องของผู้ปกครองที่ไม่เอาใจใส่ และไม่คัดค้านให้เด็กมาโรงเรียน แต่ผู้ปกครองเห็นว่า เด็กขาดเรียนเพราะเด็กต้องการเช่นนั้น

๒.๒ เกี่ยวกับอุปสรรคอื่น ๆ นักเรียนที่อยู่ห่างไกลโรงเรียนเกิน ๒ กิโลเมตรขึ้นไปไม่มีถึงร้อยละ ๓๑ - ๓๒ เด็กเหล่านี้มักไปโรงเรียนถึงแม้จะเกินระยะทางที่ระบุไว้ในกฎกระทรวงกำหนดบังคับก็ตาม นักเรียนเหล่านี้ส่วนใหญ่เดินไปโรงเรียน การเดินทางส่วนมากสะดวก ที่ไม่สะดวกมีประมาณร้อยละ ๒๔.๓๗ เพราะถูกฝนน้ำไหลเซาะหรือบางที่ก็กลัวอันตรายจากสัตว์ป่า

จากรายงานเกี่ยวกับเด็กที่อยู่นอกโรงเรียนและเด็กที่ออกจากโรงเรียนกลางคันของ UNESCO^๒ ได้กล่าวถึงสาเหตุที่เด็กออกจากโรงเรียนกลางคันไว้ดังนี้คือ

๑. มีอาหารไม่เพียงพอและขาดอาหารกลางวัน
๒. ผู้ปกครองต้องการให้เด็กช่วยทำงานที่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฤดูที่

ทำการเพาะปลูก

๓. เรียนไม่ทันเพื่อนและสอบตกซ้ำชั้น
๔. หลักสูตรและการสอนไม่สอดคล้องกับความต้องการทางจิตใจและสังคมของเด็ก

ทำให้เด็กไม่ยอมไปโรงเรียน

๕. ขาดความสะดวกสบายในโรงเรียน ไม่มีของเล่นและสันทนาการในโรงเรียน
- ไม่เพียงพอ

กรมสามัญศึกษา^๓ จัดให้มีการสัมมนาปัญหาเด็กเรียนชั้นประถมศึกษาซ้ำชั้น เมื่อ

^๒ Report of the Advisory Group on Out of School Children and School Dropouts, UNESCO, 1966, p.6.

^๓ กรมสามัญศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ, รายงานการสัมมนาปัญหาเด็กเรียนชั้นประถมศึกษาซ้ำชั้น, (พระนคร : ศุภสภา, ๒๕๐๕), หน้า ๘๖-๑๓๔.

พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้กล่าวถึงปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมซึ่ง เป็นเหตุให้เด็กยอมยก
เรียงลำดับความสำคัญดังนี้

๑. การลงทุนของรัฐในสิ่งที่เกี่ยวกับการประถมศึกษายังไม่เพียงพอ
๒. ความบกพร่องของผู้ปกครอง
๓. ปัญหาในค่านิยมและอนาถาของนักเรียน
๔. ปัญหาในค่านิยมภูมิศาสตร์
๕. ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียนไม่ดีพอ
๖. ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก
๗. ความปลอดภัยของครู นักเรียน และผู้ปกครองในท้องที่ชนบทและที่ห่างไกล
ยังไม่ดีพอ

005170

๘. ประชาชนผู้มีรายได้น้อย มีบุตรมากเป็นเหตุที่ไม่สามารถส่งลูกเข้าเรียนได้
ปริชา คัมภีรปกรณ^๑ ศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ลาออกจากโรงเรียน

พิชัยรัตนาคาร จังหวัดระนอง ในระหว่างปีการศึกษา ๒๕๐๗ - ๒๕๐๘ จำนวน ๘๖ คน
เป็นชาย ๒๓ คน เป็นหญิง ๑๕ คน กับนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนเดียวกันนี้ใน
ปีการศึกษา ๒๕๑๐ จำนวน ๘๒ คน เป็นชาย ๒๕ คน และเป็นหญิง ๑๗ คน รวมทั้งสิ้น
๘๘ คน โดยศึกษาความแตกต่างระหว่างทัศนคติ และสภาพการมีปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนที่ลา
ออกจากระบบการศึกษา และนักเรียนที่เรียนต่อ โดยใช้แบบทดสอบ Demos D Scale (DDS)
และ Minnesota Counseling Inventory (MCI) ผลการวิจัยปรากฏว่า ทัศนคติ
ต่อการศึกษาของนักเรียนที่เรียนต่อดีกว่านักเรียนที่ลาออกอย่างมีนัยสำคัญทั้งในกลยุทธ์รวม
และกลุ่มนักเรียนชาย แต่ทัศนคติของนักเรียนหญิงที่เรียนต่อและที่ลาออก ที่มีต่อการศึกษา

ปริชา คัมภีรปกรณ, การเปรียบเทียบนักเรียนที่ออกจากก่อนสำเร็จการศึกษา
และนักเรียนที่ยังอยู่ในโรงเรียนพิชัยรัตนาคาร จังหวัดระนอง ในระหว่างปีการศึกษา ๒๕๐๗-
๒๕๐๘, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๐.

ครู เพื่อน บิดามารดา และกิจกรรมในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ลาออกมีทัศนคติไม่ต่างกันจนมีนัยสำคัญ และในกลุ่มนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่เรียนต่อทัศนคติก็ไม่ต่างกันเช่นกัน สภาพการปรับตัวในด้านความสัมพันธ์กับครอบครัว ความสัมพันธ์กับสังคม สภาพทางอารมณ์ และความเป็นผู้นำของนักเรียนที่เรียนต่อดีกว่าสภาพการปรับตัวของนักเรียนที่ลาออก นักเรียนชายที่เรียนต่อจะมีสภาพการปรับตัวดีกว่านักเรียนชายที่ลาออกในด้าน ความสัมพันธ์กับสังคม การปรับตัวให้ตรงกับความเป็นจริง และสภาพทางอารมณ์ ส่วนนักเรียนหญิงที่ลาออกและที่เรียนต่อมีสภาพการปรับตัวไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ สภาพทางอารมณ์ของนักเรียนชายที่เรียนต่อจะดีกว่านักเรียนหญิงที่เรียนต่ออย่างมีนัยสำคัญ ส่วนนักเรียนหญิงที่ลาออกจะมีสภาพการปรับตัวดีกว่านักเรียนชายที่ลาออก ในด้านความสัมพันธ์กับครอบครัว การปฏิบัติตามระเบียบแบบแผน การปรับตัวให้ตรงกับความเป็นจริง และสภาพทางอารมณ์

สังข์ อุทรานันท์ ศึกษาพบองค์ประกอบที่ทำให้เด็กไม่เข้าเรียนคือในชั้นประถมศึกษาตอนปลายว่ามีดังนี้คือ

๑. เด็กที่จะไม่เรียนต่อเป็นเด็กที่มีอายุมากและส่วนมากเป็นเด็กที่เคยสอบตกซ้ำชั้นมาก่อน
๒. ผู้ปกครองของเด็กกลุ่มที่จะไม่เรียนต่อส่วนมากเรียนต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ หรือไม่ได้เรียนหนังสือเลย
๓. ผู้ปกครองของเด็กกลุ่มที่จะไม่เรียนต่อส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง รายได้ของครอบครัวปีละประมาณ ๒,๐๐๐ - ๔,๐๐๐ บาท

สังข์ อุทรานันท์, สถานสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสถานะเกี่ยวกับตัวเด็กบางประการที่ทำให้เด็กไม่เข้าเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตการศึกษาภาคบังคับ จังหวัดเชียงใหม่, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์, วิทยาลัยศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๑๓.

๔. เด็กกลุ่มที่จะไม่เรียนต่อส่วนใหญ่มีหนังสือเรียนไม่ครบ สมุดไม่เพียงพอ เครื่องเขียนไม่ครบ เมื่อต้องการเครื่องเขียนใหม่เด็กเหล่านี้ต้องรอเป็นเวลาหลายวัน

๕. เด็กกลุ่มที่จะไม่เรียนต่อส่วนมากมีเครื่องแบบนักเรียนคนละ ๒ ชุด ที่มีเสื้อชุดเดียวมีมากเป็นอันดับรองลงมา

๖. เด็กกลุ่มที่จะไม่เรียนต่อส่วนมาก เกือบทุกคนเรียนเพื่อช่วยผู้ปกครองทำงาน ซึ่งเป็นงานทั้งภายในบ้านและรับจ้างนอกบ้านรวมกัน

๗. สภาพแวดล้อม การเดินทางไปโรงเรียนของเด็กกลุ่มที่จะไม่เรียนต่อ ไม่ได้รับความสะดวกสบายเท่าที่ควร

ศิริ วรศิริ^๒ ได้สำรวจภาวะการศึกษาของประชากรในแหล่งชุมชนชนบทาเนน บริเวณอำเภอโก่ ตำบลชุมพูนี อำเภอบุพพวัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระบุว่า ระดับการศึกษาและการออกจากโรงเรียนกลางคืนมีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาและอาชีพของบิดา แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาและอาชีพของมารดา แสดงว่า ในแหล่งชุมชนชนบทาเนน ถ้าบิดามีการศึกษาและอาชีพที่มีรายได้สูงบุตรหลานก็จะมีการศึกษาสูงด้วย ถ้าบิดามีการศึกษาระดับต่ำและอาชีพระดับกรรมกร บุตรหลานจะมีการศึกษาระดับต่ำด้วย แต่มารดาที่มีการศึกษาระดับต่ำหรืออาชีพระดับกรรมกร มีบุตรหลานได้รับการศึกษาทั้งสูงและต่ำ ในด้านกาออกจากโรงเรียนกลางคืนของบุตรหลานปรากฏว่า หากบิดามีการศึกษาระดับต่ำ มีอาชีพที่มีรายได้สูงบุตรหลานจะออกจากโรงเรียนกลางคืนน้อย แต่ถ้าบิดามีการศึกษาระดับต่ำและอาชีพระดับกรรมกรบุตรหลานจะออกจากโรงเรียนกลางคืนมาก การที่ระดับการศึกษาและอาชีพของบิดามีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาและการออกจากโรงเรียนกลางคืนของบุตรหลานเค่ฝ่ายเดียว แสดงว่า ในระดับชุมชนตำบลาเนนมีความสำคัญอย่างยิ่ง

^๒ศิริ วรศิริ, สำรองภาวะการศึกษาของประชากรในแหล่งชุมชนชนบทาเนน บริเวณอำเภอโก่ ตำบลชุมพูนี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, วิทยาลัยปริชญานมหาบัลลิต, วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๑๓.

คือครอบครัว มีค่าเป็นหลักของครอบครัวและมีบทบาทในการส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลานแต่ผู้เดียว

ข้อเขียนและรายงานการวิจัยของต่างประเทศ

นักการศึกษาในต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาสนใจเกี่ยวกับปัญหานักเรียนออกจากโรงเรียนกลางคันเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่มีปัญหานักเรียนออกจากโรงเรียนกลางคันของสหรัฐอเมริกามีมากในระดับมัธยมศึกษา เกริ่นออกมศึกษาและอุดมศึกษา ทั้งจะนำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้มากล่าวไว้ม่างเรื่อง

Smith, Krouse และ Akinson^๓ ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้นักเรียนออกจากโรงเรียนกลางคันว่าเนื่องมาจากสาเหตุ ๓ ประการคือ

๑. ไม่มีการวางแผนเกี่ยวกับอาชีพและความก้าวหน้าในอนาคตให้ดีพอ
๒. ความกดดันทาง เศรษฐกิจและความต้องการแรงงานเด็ก
๓. การขาดความสนใจในการเรียนซึ่งสืบเนื่องมาจากความกดดันทางสังคม

นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงสาเหตุอื่น ๆ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะลงไปอีก ได้แก่ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพไม่ดี ออกไปเพื่อแต่งงาน ไม่เอาใจใส่ต่อการเรียน มีความเข้าใจพวงภาษาไม่ดีพอ ปัญหาเกี่ยวกับการปรับตัว ตลอดจนการออกไปเป็นทหาร

Zeller^๔ ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เด็กออกจากโรงเรียนกลางคันว่าเป็นเพราะ

^๓Smith Edward W., Stanley W. Krouse Jr., Mark M. Akinson, The Educator's Encyclopedia, 7th ed., (Prentice Hall Inc., Engle-Wood, Cliffs, N.J.), 1969, pp.484-6.

^๔Robert H. Zaller, Lowering the Odds on Student Dropouts, (Prentice Hall INC., Engle-Wood, Cliffs, N.J.), 1966, pp.20-1.

๑. ไม่ได้ประสบความสำเร็จในการเรียน เขาพบว่าร้อยละ ๘๐ ของนักเรียน
ที่ออกจากโรงเรียนกลางคันเป็นเด็กเรียนช้า

๒. มีความสามารถทางการอ่านต่ำ

๓. มีอายุอ่อนกว่าหรือแก่กว่าเพื่อนร่วมชั้น

๔. ในชั้นต้น ๆ สอบได้คะแนนต่ำ ในระดับประถมศึกษาเคยสอบตกอย่างน้อยที่สุด ๑ ครั้ง

๕. ไปโรงเรียนไม่สม่ำเสมอ

๖. บ้ายโรงเรียนบ่อย

๗. ไม่รวมกิจกรรมของโรงเรียน

๘. การศึกษาของบิดามารดาต่ำกว่าชั้น (Grade) ๘

๙. ครอบครัวมีรายได้น้อย

๑๐. บิดามารดาแยกกันอยู่

นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ไม่ชอบครูประจำชั้นหรือครูใหญ่
ไม่สนใจการเรียน ไม่เป็นที่ยอมรับของเพื่อนฝูง ขาดความอบอุ่นที่บ้าน มีความแตกต่าง
จากเพื่อนฝูงในด้านความสนใจ ชั้นของสังคม ร่างกาย เชื้อชาติ การแต่งกาย

Wolford^๕ ได้ทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหานักเรียนออกจากโรงเรียนกลาง
คัน พบว่าการที่นักเรียนออกจากโรงเรียนกลางคันนั้นมาจากลักษณะส่วนตัว คือ อายุมากกว่า
คนอื่น และเรียนอ่อน ลักษณะทางครอบครัวของเด็กเหล่านี้ได้แก่ ผู้ปกครองได้รับการ
ศึกษาก่อน ประกอบอาชีพที่ได้อาชีพน้อย รายได้น้อย มีสภาพสังคมเศรษฐกิจต่ำ

---

^๕ Melvin Earl Wolford, "An Analysis of Selected Educational Philosophies as Pertinent to Dropout Problem," Dissertation Abstract, Vol. 25, April, 1965, pp. 2561-2.

ตัวลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก นักเรียนไม่สนใจในกิจกรรมของโรงเรียน ไม่อยู่ในหอพัก ต้องทำงานเพื่อหาเงิน และร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนน้อย

Cech^{๑๐} วิเคราะห์ลักษณะของนักเรียนชั้นประถม ๔ พบว่า ลักษณะที่มีส่วนสัมพันธ์กับเด็กที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน คือ ระดับสังคมเศรษฐกิจของบิดามารดา การย้ายโรงเรียนบ่อย ๆ การเรียนซ้ำ มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมมีน้อย Cech ยังพบว่า โครงการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นองค์ประกอบสำคัญ สำหรับการออกจากโรงเรียนกลางคัน เป็นต้นว่า โครงการสอนอ่าน การปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ การแนะนำในโรงเรียนและการสอนซ่อมเสริม (remedial work) ในโรงเรียน

Hamilton^{๑๑} ศึกษาลักษณะของนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคัน ในโรงเรียนมัธยมของรัฐแคโรไลนาใต้ พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ออกจากโรงเรียนกลางคันมาจากครอบครัวที่มีเด็ก ๕ - ๖ คน บิดามารดาของนักเรียนเหล่านี้ส่วนมากได้รับการศึกษาค่า ประกอบอาชีพขั้นต่ำ เช่น เป็นเสมียนหรือรับจ้างในคอกปศุสัตว์ รายได้ของครอบครัวมีน้อย ผู้วิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ชายจะออกจากโรงเรียนในชั้นที่ ๔ และ ๕ ส่วนผู้หญิงจะออกจากโรงเรียนในชั้นที่ ๑๐ และ ๑๑ ผู้ที่ออกจากโรงเรียนประมาณ ๓ ใน ๔ จะเป็นผู้ที่อายุสูงกว่าชั้นคือร้อยละ ๔๑ มีอายุประมาณ ๑๗ - ๑๘ ปี

^{๑๐}Eugene Joseph Cech, "An Analysis of Characteristics of Fourth Grade Pupils in Terms of Factors Associated with School Dropouts," Dissertation Abstract, Vol. 25, December, 1964, p.3343.

^{๑๑}Mary Jane Green Hamilton, "A Study of Dropouts from the White Public Secondary School of South Carolina," Dissertation Abstract, Vol. 24, April 1964, p. 4063.

Hardy^{๑๒} ศึกษาเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียนชั้นมัธยมที่ออกจากโรงเรียนกลางคืนในมลรัฐยูทาห์ พบว่า การออกจากโรงเรียนกลางคืนมีความสัมพันธ์กับสุขภาพ ส่วนใหญ่ไม่ได้ออกกำลังกาย การปฏิบัติในการรักษาเมื่อเวลาเจ็บป่วย ไม่ถูกต้อง การรับประทานอาหารไม่เพียงพอและไม่ถูกสุขลักษณะ

Brown^{๑๓} ได้ศึกษาลักษณะของนักศึกษาปีที่หนึ่ง ของมหาวิทยาลัยสามแห่งในรัฐมิชิแกนที่ต้องลาออกก่อนจบการศึกษา โดยเปรียบเทียบกับผู้ศึกษาปีที่หนึ่งทั้งหมดของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง ลักษณะที่นำมาเปรียบเทียบคือ ความสัมพันธ์กับครอบครัว ความสัมพันธ์กับสังคม สภาพทางอารมณ์ การปฏิบัติตามระเบียบ การปรับตัวให้เข้ากับความเป็นจริง และความเป็นผู้นำ ผลของการวิจัยปรากฏว่านักศึกษาชายทั้งสองกลุ่มคือกลุ่มที่ลาออกและกลุ่มที่เรียนต่อ ส่วนใหญ่แล้วจะไม่มีลักษณะต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ต่างก็จะมีเพียงด้านเดียว เท่านั้นคือ การปฏิบัติตามระเบียบ (Conformity) (ที่ระดับนัยสำคัญ .๐๕) นักศึกษาหญิงทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหลายด้าน สำหรับกลุ่มนักศึกษาหญิงที่เรียนในวิทยาลัยสหศึกษานั้น กลุ่มเรียนต่อมีลักษณะที่เรียกว่า ไม่คำนึงถึงสภาพทางอารมณ์ และการปรับตัวให้เข้ากับสภาพเป็นจริง ส่วนนักศึกษาหญิงที่เรียนวิทยาลัยหญิงปรากฏว่าจะมีลักษณะต่างกันเกือบทุกด้าน ที่ต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .๐๕ คือ ความสัมพันธ์กับครอบครัว ความสัมพันธ์กับสังคม และการปฏิบัติตามระเบียบ ส่วนสภาพทางอารมณ์ การปรับตัวให้เข้ากับสภาพเป็นจริง และความเป็นผู้นำจะต่างกันที่ระดับ

^{๑๒} Richard John Hardy, "Case Study of Secondary School Dropouts with Reference to Organic Health Problem, Dissertation Abstract, Vol. 27, February, 1967, p. 2754 B.

^{๑๓} Frederick G. Brown, "Identifying College Dropouts With the Minnesota Counseling Inventory," The Personnel and Guidance Journal, Vol. 39, No.4, December, 1960, pp.280-2.

นัยสำคัญ .๐๑

Sullivan^{๑๔} ศึกษาเกี่ยวกับการออกจากโรงเรียนกลางคืน จากนักเรียนเชื้อชาตินิโกร ในโรงเรียนเตรียมอุดมแห่งหนึ่งในมลรัฐจอร์เจีย พบว่า ผู้ที่ออกจากโรงเรียนกลางคืน กับผู้ที่ยังเรียนอยู่มีความแตกต่างกันคือ

ก. พวกที่ออกจากโรงเรียนกลางคืนร้อยละ ๙๔.๑ มักจะสอบตกในวิชาต่าง ๆ ส่วนผู้ที่ยังเรียนอยู่เป็นผู้สอบตกเพียงร้อยละ ๒๕.๕ เท่านั้น

ข. ผู้ที่กำลังเรียนอยู่เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนมากเป็น ๓ เท่าของผู้ที่ออกจากโรงเรียนกลางคืน

ค. การมาโรงเรียนในรอบปีที่ผ่านมา ปรากฏว่า พวกที่ออกจากโรงเรียนกลางคืน เป็นผู้ที่ขาดเรียนบ่อย มีจำนวนถึงร้อยละ ๔๓.๕ ส่วนผู้ที่เรียนอยู่เป็นผู้ที่ขาดเรียนเพียงร้อยละ ๑๖.๕ เท่านั้น

ง. ผู้ที่ออกจากโรงเรียนกลางคืนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีสภาพแวดล้อม (Broken Home) มากกว่าผู้ที่ยังเรียนอยู่

Wilson^{๑๕} พบสาเหตุที่ทำให้เด็กออกจากโรงเรียนกลางคืนว่า มาจากพื้นฐานของบ้าน ซึ่งมีสภาพบ้านแตก (Broken Home) และร้อยละ ๗๕ มาจากครอบครัวที่มีเด็กมากกว่า ๕ คน และมาจากลักษณะส่วนตัว คือ เด็กที่ออกจากโรงเรียนกลางคืนได้ เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิงและเป็นเด็กที่ขาดเรียนบ่อย ๆ

^{๑๔}Floy Walter Sullivan, "A Study of the Holding Power of Two Selected Negro High School of Atlanta, Georgia, Dissertation Abstract, Vol. 25, October, 1962, p.2327.

Joself Earnest Wilson, "Withdrawals from Three Selected High School for Colored Youths in Ouachita Parish School System, Louisiana," Dissertation Abstract, Vol. 23, May, 1963, p.4177.

Bowman^{๑๖} ศึกษา นักเรียนที่ออกจากกลางคืน พบว่า เมื่อควบคุมระดับสติปัญญาและฐานะในสังคม ของกลุ่มประกอบสำคัญที่ชี้ให้เห็นข้อแตกต่างระหว่างนักเรียนที่ออกจากกลางคืน และนักเรียนที่ยังเรียนอยู่ใดแก่ ทัศนคติของพ่อแม่ที่มีต่อการศึกษา พ่อแม่ส่วนใหญ่ของนักเรียนที่ออกจากกลางคืนไม่คิดค่าการออกจากโรงเรียนของลูก ในขณะที่พ่อแม่ส่วนมากของนักเรียนที่ยังเรียนอยู่เห็นคุณค่าของการศึกษามาก และไม่ยอมให้ลูกออกจากโรงเรียนกลางคืน

Smoke^{๑๗} วิจัยเปรียบเทียบนักศึกษาที่เรียนสำเร็จและไม่สำเร็จจากมหาวิทยาลัยอินเดียนาในปีการศึกษา ๑๙๕๑ โดยเลือกจากนักศึกษาจำนวนหนึ่งในส่วนของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเข้าเรียนในปี ค.ศ. ๑๙๕๓ พบว่า นักศึกษาที่เรียนไม่สำเร็จนั้น เป็นนักศึกษาที่มาจากชนบทมากกว่านักศึกษาที่พักอยู่ หรือเป็นคนที่อยู่ในตัวเมืองถึง ๒ เท่า บุคคลของบุคลากรอาชีพชั้นสูง (Professional) มีโอกาสที่จะเรียนไม่สำเร็จได้สอง ในสามของจำนวนที่เข้าเรียน นอกจากนั้นบุตรของคนที่ได้รับการศึกษาสูง ๆ มีโอกาสสำเร็จได้มากกว่าบุตรของคนที่ไม่ได้รับการศึกษาไม่สูงนัก นักศึกษาที่เข้ารวมหรือเคยร่วมกิจกรรม นักศึกษามากมีโอกาที่จะเรียนสำเร็จมากขึ้นด้วย

ในทางการศึกษาเกี่ยวกับเหตุผลและสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการลาออก และการเรียนต่อของบรรดานักศึกษานั้น Halladay และ Andrew^{๑๘} ได้ทำการศึกษาโดยใช้นิสิตปีที่ ๑

^{๑๖} Paul H. Bowman, Family Role in the Mental Health of School Mental Health and Achievement. (New York: John Wiley & Sons, Inc., 1956), p.8.

^{๑๗} Emid E. Smoke, "A Comparison of Graduates and Nongraduates of the Cases of 1951 at Indiana University," Doctor's Thesis, School of Education, Indiana University, 1957.

^{๑๘} D.W. Halladay, and Dean C. Andrew, "Dropouts From Arkansas College," The Personnel and Guidance Journal, Vol.37, No.3, 1968, pp.212-5.

ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในรัฐอาร์คันซอส์ ในปีการศึกษา ๑๙๕๕ และ ๑๙๕๖ เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกจากวิทยาลัย ๕ แห่งในรัฐนี้ ได้จำนวนนิสิตทั้งสิ้น ๑,๐๖๗ คน โดยพบเหตุผลที่ลาออกเรียงตามลำดับมาต่อไปนี้ คือ เพื่อไปประกอบอาชีพ ไม่พอใจสถาบันที่เรียน ไปรับราชการทหาร ขอพักการเรียน สุขภาพไม่ดี มีปัญหาทางครอบครัว ไม่มีทุนเรียน และย้ายไปเรียนที่อื่น จากการวิจัยอันเดียวกันนี้ ยังพบว่ากลุ่มที่ลาออกประมาณร้อยละ ๓๐ คงทำให้เหตุผลในการลาออกของคนทรงความความจริง

นักศึกษาที่ลาออกก่อนจบก็มักศึกษาที่ยังคง เรียนอยู่ในสถาบันเดียวกัน มีความสนใจวิชาชีพต่างกัน จากการวิจัยของ Taylor และคณะ^{๑๕} เขาได้ขอให้นักศึกษาวิทยาลัยเทคนิคตอบแบบทดสอบความสนใจอาชีพ (The Strong Vocational Interest Blank) พบว่า กลุ่มทั้งสองมีความสนใจอาชีพต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ๑๖ ประการ คือ - นักเรียนกลุ่มที่เรียนสำเร็จ มีความสนใจมากในอาชีพสถาปนิก ทัศนแพทย์ นักคณิตศาสตร์ นักฟิสิกส์ วิศวกร นักบิน ช่างไม้ และตำรวจ ส่วนกลุ่มที่เรียนไม่สำเร็จจะมีความสนใจมากในอาชีพผู้ดูแลป่าไม้ ผู้บริหารบุคคลากร ครูสอนวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา นักสังคมสงเคราะห์ นักดนตรี ผู้จัดการฝ่ายขายสินค้า พนักงานขายสินค้า และนายหน้าประกันชีวิต

Allen และ Umstatted^{๑๖} ศึกษาเกี่ยวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในรัฐเท็กซัส พบว่า สาเหตุใหญ่ของการออกจากโรงเรียนกลางคันมี ไม่สนใจการเรียนร้อยละ ๒๑ ออกจากงานร้อยละ ๑๔ แดงงานร้อยละ ๑๑ (เป็นนักเรียนหญิง) อีกร้อยละ ๕ บอกว่า สามารถเรียนข้างนอกได้มากกว่าเรียนในโรงเรียน

^{๑๕} Ronald G. Taylor, and Others, "Interest Patterns of Successful and Nonsuccessful Male Collegiate Technical Students," The Journal of Educational Research. Vol.60, May-June, 1967, pp.401A-2.

^{๑๖} Earl Allen and James G. Umstatted, The Problem of Dropouts in The Secondary School, University of Texas, 1951.

Gibbard^{๒๑} ศึกษาเด็กเรียนไม่โรงเรียนรัฐบาล เมืองชิคาโก พบว่า เด็กกลุ่มชนชั้นกลางมีทัศนคติต่อภาวะเรียนของเร่ร่อน เด็กที่อยู่ในแหล่งชุมชนหนาแน่นจะเข้าเรียนช้า ๆ ที่อาคารเตรียมพร้อม เนื่องจากความยากจน เด็กบางคนไม่เคยแต่งตัวสะอาดเรียบร้อยเลย เด็กเหล่านี้จะเข้าโรงเรียนเมื่ออายุมากกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดี ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดีจะได้รับการส่งเสริมสนับสนุนและจูงใจให้สนใจใฝ่ใจในการเรียนมากกว่าเด็กในชุมชนหนาแน่นที่มักจะมีความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้เรียน เมื่อเป็นเช่นนี้เด็กเหล่านี้จึงมีทางที่จะประสบความสำเร็จและความก้าวหน้าในการเรียนน้อยกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดี

จากการวิจัยของ Linda^{๒๒} พบว่า ความเปลี่ยนแปลงของสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับคุณค่าทางอาชีพที่เด็กเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคืนก็ได้ออก

Grawford^{๒๓} ทำการวิจัยนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคืนและที่ยังเรียนอยู่ โดยเลือกประชากรที่มีลักษณะอาชีพของพ่อแม่อยู่ในระดับเดียวกัน และระดับสติปัญญาของเด็กโดยเฉลี่ยเท่ากัน พบว่าแรงจูงใจที่มีผลต่อความสำเร็จในการเรียนของเด็กเรียนทั้งสองกลุ่มในบางอันอาจมีนัยสำคัญ แต่ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มที่ยังเรียนอยู่นี้เห็นคุณค่าของการศึกษาและส่งเสริมให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนมากกว่า ระดับการศึกษาของผู้ปกครองสูงกว่า และความสัมพันธ์ในครอบครัวดีกว่า

^{๒๑} Harold A. Gibbard, "Poverty and Social Organization," Poverty Amid Affluence, (New Haven: Yale University Press, 1966) p.55.

^{๒๒} Mary Linda, "Career Values, Social Structure and College Dropout," Dissertation Abstract, Vol.29, May, 1969, p.1643A.

^{๒๓} Douglas Gordon Grawford, "Family Interaction, Achievement-Values and Motivation as Related to School Dropouts," Dissertation Abstract, Vol.31, November, 1970, p.2173A.

Bryan^{๒๔} ทำการวิจัยว่าแผนการศึกษา (Educational Plan) และ ความมุ่งหวังทางการศึกษา (Educational Aspirations) จะเป็นตัวทำนาย พฤติกรรมของนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคืนหรือไม่ ศึกษาแก่นักเรียนชั้น ๘ โดย วิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้คือ ความมุ่งหวังของพ่อแม่ที่เด็กได้รับ การมอง ตัวเองในอนาคต การรู้ถึงความสามารถในการเรียนของตัวเอง สภาพสังคมเศรษฐกิจของ เด็ก ความสำเร็จในการเรียน และคะแนนสติปัญญา พบว่า แผนการศึกษาและ ความมุ่งหวังในอนาคตของนักเรียนไม่มีผลในทางส่งเสริมหรือสัมพันธ์กันและกัน (Additive or Interactive Effect) เมื่อพิจารณาองค์ประกอบแต่ละด้าน พบว่า สภาพเศรษฐกิจสังคม ความสำเร็จในการเรียน และคะแนนสติปัญญา มีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังของพ่อแม่ที่เด็กได้ ความกว้างขวางในหมู่เพื่อนหรือการมองตัวเองในอนาคต และการยอมรับความสามารถในการเรียนของนักเรียน

จากการรายงานเกี่ยวกับปัญหาความสูญเสียทางการศึกษาและการออกจากโรงเรียนกลางคืน ในระดับประถมศึกษาของอัฟกานิสถาน โคน Dr. Pazhwak^{๒๕} ได้กล่าวว่า นักเรียนที่มีอายุในเกณฑ์การศึกษาระดับประถมศึกษาเพียงร้อยละ ๑๖ เท่านั้น ที่เข้าเรียนในชั้นประถมศึกษา การศึกษาระดับมัธยมของปากีสถานมี ๖ ปี นักเรียนน้อยกว่าร้อยละ ๕๐ ของนักเรียนชั้นประถมปีที่ ๑ ที่จบการศึกษาระดับมัธยม และร้อยละ ๔ ที่จบการศึกษาเกรด ๑๒ มีเหตุการออกจากโรงเรียนกลางคืนและการสอบตกซ้ำชั้นนี้เนื่องมาจาก

^{๒๔}Glifford Eli Bryan, "Forecasting High School Dropout: A Social-Psychology Approach," Dissertation Abstract, Vol.31, November, 1970, p.2173A.

^{๒๕}Dr. Niamatullah Pazhwak, "The Problem of Educational Wastage and Dropouts in the Afghan Primary Schools," Report No.2 of Technical Seminar on Educational Wastage and School Dropouts, Bangkok, 5-12 September, 1966, UNESCO, Regional Office, Bangkok.

๑. ความยากจนและสภาพทางสังคมของครอบครัวที่อยู่ในระดับต่ำ กวายเป็นเหตุผลักดันให้เด็กออกไปทำงาน เมื่อเด็กทำงานและได้เงินก็ทำให้เขามีความผูกพันกับงานนั้น โดยมีใจชวนชวาท หรือสนใจอาชีพที่ทำงานออกไปนั้น อาจจะดีกว่าและเพราะกับระดับสติปัญญา ความสามารถของเขาว่า ยิ่งกว่านั้นผู้ปกครองเองก็มีความต้องการแรงงานของเด็กมากและความต้องการนี้เป็นสิ่งจำเป็นจนทำให้พ่อแม่สิ่งลิดังการศึกษารองบุตรหลาน ซึ่งเป็นการลงทุนระยะยาว เขาได้อ้างคำของ Dr. James B. Conaut ซึ่งเขียนไว้ในหนังสือ "Slums and Suburbs" ว่า "...The only possession of the poor American families is children. These children bare-footed, hungry, sick, distressed... These problems directly affect the child's health, attendance emotional and personal adjustment, his learning and his progress (or lack of it) in every respect."

นอกจากนั้นผู้ปกครองของเด็กบางกลุ่มไม่ต้องการให้บุตรหลานของตนได้ศึกษาเล่าเรียนนอกเหนือไปจากการเรียนในสุเหร่า การไม่ส่งเสริมการศึกษาที่ดีถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เด็กต้องออกจากโรงเรียนกลางคืน พ่อแม่ส่วนมากไม่รู้หนังสือ หรือเป็นพวกที่ได้รับการศึกษาชั้นต่ำ ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา

๒. เด็กไม่มีสถานที่เรียนเพียงพอ การจัดหาหลักสูตรยังไม่ดี ไม่ได้คำนึงถึงความต้องการ ความสามารถ และไม่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของเด็กเรียน เมื่อมีเงินเท่านั้นจะทำให้เด็กที่มีความสามารถน้อยต้องประสบกับความผิดหวัง ความคับข้องใจที่จะต้องแข่งขันกับเด็กเก่ง ส่วนเด็กที่ฉลาดก็จะเบื่อ เด็กที่เรียนซ้ำๆ ซากการให้กำลังใจ

๓. ขาดครูที่ได้รับการฝึกฝนที่ดีและชาววิชิการสอนที่ดี
๔. ไม่มีการจัดบริการแนะแนวให้แก่เด็กอย่างเพียงพอ
๕. ความสัมพันธ์ของโรงเรียนและชุมชนมีไม่มากพอ

ในเรื่องเดียวกันนี้ ประเทศซีลอน^{๒๖} รายงานว่า การศึกษาภาคบังคับซึ่งเป็นการศึกษาที่ให้เป็ล้านักกำหนดว่า เด็กอายุ ๕ - ๑๔ ปีต้องอยู่ในโรงเรียน ในปี ๑๙๕๔ รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อสำรวจเด็กที่ออกจากโรงเรียนก่อนจบการศึกษาภาคบังคับมีร้อยละ ๒๓.๔ ในจำนวนนี้ร้อยละ ๔๔.๔ เนื่องจากความยากจน ร้อยละ ๒๐.๐ เนื่องจากหลักสูตรไม่น่าสนใจ ร้อยละ ๖.๕ มีความบกพร่องทางกายร่างกาย ร้อยละ ๔.๐ ไม่มีที่เรียน ร้อยละ ๑.๕ ใ้ทำงานทำ ร้อยละ ๔.๐ ให้แก่ผู้อื่น ๆ และร้อยละ ๒๒.๔ ไม่ได้ให้เหตุผลอะไร

โดยสรุปรายงานจาก เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องถึง โลกกล่าวมานี้ แสดงให้เห็นว่า ปัญหาที่มักเรื้อนออกจากโรงเรียนก่อนที่จะสำเร็จการศึกษานั้นเป็นปัญหาที่ได้รับความสนใจจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาอย่างกว้างขวาง จากข้อเขียนและรายงานการวิจัยเรื่องต่าง ๆ ที่กล่าวมานี้เป็นแนวทางชี้ให้เห็นว่า สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสภาวะเกี่ยวกับตัวเด็กมีส่วนเกี่ยวข้องกับการออกจากโรงเรียนก่อนสำเร็จการศึกษาโดยตรงเป็นส่วนใหญ่ ส่วนสาเหตุด้านอื่น ๆ มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยบ้างเหมือนกัน เป็นอันว่า การรวมกิจกรรมของ โรงเรียน การออกไปแต่งงาน การออกไม่เป็นเวลา เป็นต้น

^{๒๖} "A Report On Educational Wastage and School Dropouts in Ceylon Grade 1 to Grade 8," Report No 5. of Technical Seminar On Education Wastage and School Dropouts, Bangkok, 5 - 12 September 1968, UNESCO, Reginal Office, Bangkok.